

مهندس مهتاب صمدی
کارشناس مرکز تحقیقات کاربردی
شرکت توسعه کشت دانه های روغنی

تریچه (Radish)

معرفی
گونه های
براسیکا

به طور کلی، تریچه را می توان به چهار تیپ اصلی (تابستانه، پاییزه، زمستانه و بهاره) و واریته های مختلف از نظر شکل، رنگ و اندازه، مانند قرمز، صورتی، سفید، خاکستری، سیاه، سفید و زرد، با ریشه های گرد یا طویل تقسیم بندی کرد. عمق کاشت بذور تحت تاثیر اندازه ریشه است، بطوری که از یک سانتی متر برای تریچه های کوچک تا چهار سانتی متر برای تریچه بزرگ توصیه می شود. تریچه بهترین سازگاری را با آب و هوای سرد و یا معتدل دارد. البته گونه های گرمسیری می توانند درجه حرارت بالا را تحمل کنند، اما برای دستیابی به عطر و طعم خوب و بافت مطلوب درجه حرارت بین ۲۵ - ۱۵ درجه سانتی گراد مورد نیاز است. رایج ترین قسمت خوراکی این گیاه ریشه عمودی اصلی شلجمی است، اگرچه تمام قسمت های گیاه خوراکی بوده و به عنوان سبزی برگ استفاده می شود. بذر گونه های *Raphanus sativus* را می توان جهت استخراج روغن مورد استفاده قرار داد. بذر تریچه وحشی تا ۴۸ درصد روغن دارد، که برای مصرف انسان مناسب نیست، روغن این گیاه منبع بالقوه از سوخت زیستی است. برخی از واریته ها به طور خاص برای بذر

زیر گونه هایی است که *R. raphanistrum* ssp. *landra* و *R. raphanistrum* ssp. *maritimus* از مهمترین آنها می باشند. تصور می شود تریچه زراعی از هیبریداسیون بین *R. landra* و *R. maritimus* به وجود آمده است. ارتفاع این گیاه در تیپ های یکساله و دوساله متغیر بوده به طوری که ارتفاع گیاه تیپ های یکساله در مرحله رسیدگی به ۱۰ سانتی متر می رسد و تیپ های دوساله ممکن است ارتفاعی تا حدود ۱۸۰ سانتی متر پیدا کنند. برگ تریچه معمولا سبز و لوب دار بوده و دارای بافت خشن است، اما برخی از آنها متمایل به رنگ ارغوانی و برخی از آنها صاف هستند. گل ها به شکل متقابل با چهار گلبرگ، معمولا سفید، صورتی یا بنفش هستند. خورجین نسبتا کوتاه، اسفنجی، دارای منقار دراز و حاوی ۲ تا ۳ بذر است. بذر بیضی شکل، کمی پهن و قهوه ای مایل به قرمز است. سیستم ریشه متشکل از یک ریشه عمودی اصلی چاق است که تا حدودی گوشتی و اغلب مایل به قرمز است. برخی از تریچه ها دارای ریشه سیاه و سفید و یا سبز هستند.

تریچه (RR ژنوم، $2n=2x=18$) گیاهی دو لپه یکساله یا دوساله از خانواده براسیکاسه است. اعتقاد بر این است گیاه اولیه تریچه از علف هرز *Raphanus raphanistrum* از مناطق ساحلی و خاک های شنی اروپا و انگلستان منشا گرفته باشد. مصریان تریچه را ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح کشت می کردند. امروزه این گیاه در سراسر جهان رشد کرده و مصرف می شود. تریچه گسترده ترین کشت را در ژاپن دارد. نام یونانی جنس *Raphanus* به معنی "ظهور سریع" اشاره به جوانه زنی سریع این گیاهان دارد. تریچه می تواند در مدت سه روز از بذر به گیاهچه کوچک برسد. نام "تریچه" از کلمه لاتین *radix* به معنی ریشه گرفته شده است. در حال حاضر جنس *Raphanus* به دو یا سه گونه تریچه زراعی *Raphanus sativus*، تریچه وحشی *Raphanus raphanistrum* و *Raphanus caudatus* طبقه بندی می شود. تعداد قابل توجهی از گونه های دیگر در جنس *Raphanus* در زمان های مختلف ارائه شده است، اما امروزه تقریبا همه به عنوان زیر گونه هایی از تریچه زراعی در نظر گرفته می شوند. همچنین *R. raphanistrum* دارای

فهرست سخن کوتاه مطلب روز کتابخانه الکترونیک بازاریابی بانک معرفی گونه براسیکا ابزار بذر بیماریها آفات و آلوم کلینیک گیاهپزشکی اخبار داخلی

و یا غلاف بذر رشد داده می شوند. بذور خوراکی برخی وارته ها گاهی اوقات به عنوان طعم دهنده به سالاد اضافه می شوند. تربچه سرشار از اسید آسکوربیک، اسید فولیک، بتاسیم و منبع خوبی از ویتامین B6، ریوفلاوین، منیزیم، مس و کلسیم می باشد. این گیاه همانند دیگر اعضای خانواده کروسیفر مانند کلم بروکلی، کلم و کلم پیچ حاوی بسیاری از ضد اکسیدانها و ترکیبات مبارزه با سرطان می باشد. تربچه ها گاهی اوقات به عنوان محصول تله ای در برابر آفات مثل سوسک، به عنوان گیاهان همراه با بسیاری از گونه های دیگر کشت می شوند و در نتیجه، این آفات به برگها حمله کرده اما ریشه سالم باقی می ماند و می توان آن را بعداً برداشت نمود.

یکی از صفات مطلوب *Raphanus sativus* که بسیار مورد توجه اصلاحگران کلزا است وجود سیستم نر عقیمی سیتوپلاسمی و ژن بازگرداننده باروری در این گیاه است که به طور گسترده ای برای تولید هیبرید و اصلاح کلزا مورد استفاده قرار می گیرد. علاوه بر این تربچه دارای صفات مطلوبی زراعی مانند مقاومت به نماتد سیست چغندر، بیماری ریشه گریزی کلم و زنگ سفید است. در حالی که اغلب محصولات زراعی خانواده براسیکاسه فاقد چنین صفاتی هستند. بنابراین تربچه می تواند به عنوان گیاه بخشنده هسته ای و سیتوپلاسمی به منظور انتقال صفات مطلوب به کلزا بکار گرفته شود.

منابع:

1. <http://en.wikipedia.org>
2. <http://www.illinoiswildflowers.info>
3. <http://www.floridata.com/>
4. <http://agriinfo.in>